

Místo a úloha Inspekce ministra obrany v systému ekonomické kontroly rezortu

1. ÚVOD

V souladu s požadavky Severoatlantické aliance stanovila vláda České republiky úkoly Ministerstvu obrany ČR, které souvisí se vstupem ČR do NATO. Jedním z těchto úkolů je povinnost rezortu obrany zprůhlednit své hospodaření, zvýšit efektivnost nakládání s rozpočtovými prostředky a optimalizovat vnitřní organizační strukturu, systémy, procesy, postupy a zdroje.

Současně s těmito úkoly je řešen požadavek Evropské unie na restrukturalizaci a zkvalitnění státní správy ČR. Z těchto důvodů jsou vládou ČR v souladu s jejím programovým prohlášením podporovány veškeré aktivity na zvýšení účinnosti řídicích a kontrolních systémů u jednotlivých ústředních orgánů státní správy.

Základní cíle stanovené rezortu vyplývají z ustanovení zákona č. 122/1999 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, v platném znění.

Tyto cíle jsou dále upřesňovány v rámci dlouhodobých cílů na určité období. Mezi dlouhodobé cíle rezortu obrany na období 2001- 2003 patří:

- ☐ spolehlivé zajištění eliminace rizik a ohrožení a připravenost ozbrojených sil k odpovídajícím aktivitám v mírovém stavu, ve stavu ohrožení a ve válečném stavu v rámci kolektivní obrany při plném zachování schopnosti autonomní obrany ve smyslu článku 51 Charty OSN,
- ☐ dosažení plné schopnosti určených ozbrojených sil spolupůsobit s armádami Aliance při vedení vojenských operací i mírových misí,
- ☐ systémově odstranit negativní rysy současného stavu a dosáhnout souladu vývoje výdajů na obranu s možnostmi ekonomických zdrojů státu.

Je zřejmé, že realizaci stanovených cílů zásadním způsobem limitují možnosti lidských, věcných a finančních zdrojů, které je ČR schopna vyčlenit pro svou obranu. Skutečná výše finančních zdrojů je přímo závislá na vývoji ekonomické situace státu a jeho možnostech optimálně rozdělit své disponibilní zdroje na část umožňující jeho reprodukci a rozvoj a na část určenou k obraně.

Usnesení vlády ČR č. D560/1999, ke koncepci výstavby rezortu obrany, mimo jiné stanovilo, že podíl celkových výdajů rezortu obrany (včetně sociálních dávek) na hrubém domácím produktu nepoklesne v jednotlivých letech do roku 2004 pod hranici 2,2 %.

S ohledem na realizaci cílů výstavby sil Armády České republiky přijatých v souvislosti s členstvím ČR v NATO a zejména schválených investičních programů a projektů vzdušných a pozemních sil Armády ČR je však nominální a procentuální výše rozpočtu MO v návaznosti na snížení HDP (v letech 1999-2000) minimální a plně nedostačující.

K nejvýznamnějším rozpočtovým prioritám v oblasti kapitálových výdajů 2001-2003 patří:

- a) pokrytí programu L-159,
- b) zabezpečení plnění cílů výstavby ozbrojených sil (TFG) a účast na projektech NATO (NSIP) vyplývající z přijatých závazků vůči NATO,
- c) realizace zákonů s dopady do oblasti investic (především zákon č. 148/1998 Sb.),
- d) výstavba mechanizované divize,
- e) modernizace tanku T-72,
- f) zajištění bytového programu,
- g) zahraniční pracoviště,
- h) věda a obranný výzkum.

I přes množství vytyčených, více či méně reálných úkolů a cílů, konstatování problémů s financováním programu L-159, financování zapojení AČR do zahraničních operací SFOR a KFOR a řady dalších problémů, neznal ve vystoupení ministra obrany v březnu 2001, ale ani ve vystoupení dalších čelných představitelů Ministerstva obrany a Generálního štábu AČR jediný návrh, který by zásadním způsobem mohl řešit současný i budoucí deficit rozpočtových prostředků. Přitom právě toto vrcholné shromáždění řídicích funkcionářů rezortu obrany mělo předložit návrhy a diskutovat směry vývoje rezortu obrany k vyrovnání se s rozpočtovým deficitem zásadní změnou organizační struktury rezortu, snížením počtů osob podle jednotlivých osob, rozsahu nemovité infrastruktury, přijmout velmi zásadní a razantní opatření v oblasti běžných výdajů, vyžadovat jejich jednoznačné splnění a nastavit systém kontroly. V tomto čase ještě rezort obrany, tehdejší ministr, stejně tak jako i jeho předchůdce, trpně přežíval z roku na rok, nebyl schopen připravit radikální a důslednou změnu, čekal.

2. Kontrolní systém ekonomiky rezortu MO

Zásadní podmínkou auditu vynakládání rozpočtových prostředků vyčleněných ze státního rozpočtu na zabezpečení obranyschopnosti země je stanovení zásad a kritérií hodnocení efektivnosti při jejich plánování, realizaci, rozdělení působností a osobní zodpovědnosti a vybudování účinného kontrolního systému.

Pro rezort obrany lze prvky kontrolního systému dělit **podle vztahu k rezortu na:**

- prvky **vnitřní - vnitrozrezortní kontroly**, kam řadíme především Inspekci ministra obrany, dosud existující Úřad ekonomické kontroly (zrušen k 31. 12. 2001) a další stále i nestále kontrolní orgány jednotlivých organizačních jednotek,
- prvky **vnější kontroly rezortu**, které jsou zastoupeny orgány Parlamentu ČR, Nejvyšším kontrolním úřadem, vládou ČR, a dále například: orgány s působností ve správě daní poplatků - územními finančními úřady, orgánem s působností v sociálním pojištění a zabezpečení - Státní správou sociálního zabezpečení, orgány s působností ve zdravotním pojištění - zdravotními pojišťovnami. Velmi významným prvkem vnější kontroly (velmocí) je ovšem tisk a další hromadné sdělovací prostředky zastupující širokou občanskou veřejnost.

Kontrolní činnost v rezortu obrany vychází z dosud platného zákona o státní kontrole č. 552/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Podle tohoto zákona se **státní kontrolou**

rozumí kontrolní činnost orgánů zaměřená na hospodaření s finančními a hmotnými prostředky ČR a plnění povinností vyplývajících z obecně závazných právních předpisů. Za státní kontrolu podle tohoto zákona se nepovažuje kontrola vykonávaná v rámci vztahu nadřízenosti a podřízenosti.

Vnitřní kontrola je v působnosti MO prováděna podle vojenského předpisu Všeob-P-35 Kontrolní činnost v působnosti MO.

V tomto předpise je obecně stanovena povinnost zpracování koncepce kontrolní činnosti v působnosti rezortu v souladu s celostátně platnými zásadami pro kontrolu, provádění kontroly v rámci MO a metodicko-odborného řízení kontroly v působnosti rezortu Inspekci ministra obrany.

V organizačním řádu ministerstva obrany a jeho PPÚZ účinném od 1. 7. 2000 je mimo jiné stanoven pro Inspekci ministra obrany úkol koordinovat vytváření systému vnitřní kontroly, zabezpečovat jeho metodické řízení, vykonávat dohled nad jeho jednotným výkonem, jakož i nad kontrolními zjištěními jiných kontrolních orgánů.

Kontrolu v AČR řídí a koordinuje NGŠ AČR. V souladu s ustanovením čl. 17 předpisu Kontrolní činnost v působnosti MO stanovil NGŠ AČR v nařízení náčelníka generálního štábu č. 22 z 28. 5. 1998 rozsah komplexních kontrol v AČR a způsob hodnocení jejich výsledků.

Vnitřní kontrole podléhají všechny orgány, organizace, právnické osoby, složky, útvary i všichni vojáci a občanskí zaměstnanci v působnosti MO.

Cílem vnitřní kontroly je zjistit skutečný stav, porovnat ho se standardem, stanovit příčiny nedostatků, navrhnout a stanovit opatření k nápravě, působit preventivně a zevšeobecnit zkušenosti z výsledků kontroly.

Článek 9 uvedeného vojenského předpisu vyjmenovává funkcionáře a orgány, uskutečňující kontrolu uvnitř rezortu obrany, přičemž kontrolu považuje za nedílnou součást řídicí práce vedoucích pracovníků a velitelů všech stupňů velení a řízení.

Kontrolu uskutečňují:

- ☐ velitelé, náčelníci, vrchní ředitelé, ředitelé, vedoucí organizací, velitelé operačních stupňů, a ostatní vedoucí pracovníci v rámci svých funkčních povinností – kontrola je nedílnou součástí jejich řídicí práce,
- ☐ nestálé kontrolní orgány, které stanovil velitel pro jednotlivé případy,
- ☐ stálé kontrolní orgány, které ustanovili a jejichž činnost řídí náměstkové ministra obrany, NGŠ AČR, vrchní ředitelé, velitelé operačních stupňů ve své působnosti,
- ☐ Inspekce ministra obrany.

Předpis Všeob-P-35 (platný od 1. ledna 1996) v hl. 2, čl. 16 uvádí jako základní druhy vojenských kontrol:

- ☐ komplexní kontrola,
- ☐ tematická kontrola,
- ☐ prošetřování.

Dalšími druhy kontrol podle čl. 20 jsou zejména:

- ☐ revize hospodaření s materiálem a inventarizace materiálu,
- ☐ finanční kontrola,
- ☐ kontrolní dny.

2.1 Stálé kontrolní orgány v rezortu MO (k 30. 6. 2001)

Inspekce ministra obrany:

- Inspekce ministra obrany je nejvyšší a nezávislý kontrolní orgán v okruhu působnosti ministerstva obrany, podřízený a odpovědný pouze ministru obrany České republiky,
- její postavení, hlavní úkoly a některé pravomoci jsou upraveny přímo zákonem o ozbrojených silách České republiky č. 219/1999 Sb. a dalšími interními normativními akty,
- organizační strukturu, tabulky počtů, systemizaci funkcí, materiální a finanční zabezpečení, nezávisle na struktuře ostatních organizačních celků ministerstva obrany, stanovuje ministr obrany na návrh vrchního ředitele Inspekce ministra obrany,
- Inspekce ministra obrany kromě vlastní kontrolní činnosti koordinuje vytváření systému vnitřní kontroly, zabezpečuje jeho metodické řízení, vykonává dohled nad jeho jednotným výkonem, jakož i nad kontrolními zjištěními jiných kontrolních orgánů,
- působnost, pravomoci a úkoly Inspekce ministra obrany jsou obsahem samostatné kapitoly.

Ze základních organizačních dokumentů ministerstva obrany (Organizační řád ministerstva obrany a jeho PPÚZ, č.j. V20504-35/2000-3691, Nařízení k realizaci organizačních, mobilizačních a dislokačních změn v MO ČR a jeho PPÚZ, č.j. D706-10/2000-3691, RMO č. 17/2000 Organizační struktura ministerstva obrany, přímo podřízených útvarů a zařízení a podřízenost orgánů velení operačního stupně) vyplývá, že ke dni 1. července 2000 působí u ministerstva obrany **další specializované kontrolní orgány:**

Úřad ekonomické kontroly (PPÚZ) je orgánem NMO-E pro řízení a provádění kontroly správnosti, efektivnosti a hospodárnosti vynakládání rozpočtových prostředků a hospodaření s majetkem a majetkovými právy státu ve správě rezortu. Je členěn na skupinu koncepce a metodiky, oddělení kontroly financí a rozpočtu, oddělení kontroly hospodaření s majetkem.

Oddělení kontroly státních podniků (PPÚZ) je odborným orgánem vrchního ředitele sekce správy majetku MO pro kontrolu hospodaření státních podniků a příspěvkových organizací, jejichž zřizovatelem nebo zakladatelem je ministerstvo obrany. Provádí plánované a mimořádné státní kontroly ve státních podnicích a příspěvkových organizacích v rezortu v oblastech vymezených zákonem ČNR č. 552/1991 Sb., o státní kontrole se zaměřením na hospodaření s finančními prostředky ČR a plnění povinností vyplývajících z obecně závazných právních předpisů nebo uložených na základě těchto předpisů.

Kromě toho existuje u ministerstva obrany řada dalších organizačních celků, příp. přímo podřízených útvarů a zařízení, u nichž kontrolní činnost představuje pouze **část jejich působnosti**, a to zejména:

- **ředitelství bezpečnosti informací MO s Vojenským bezpečnostním úřadem,**
- **odbor bezpečnosti informací GŠ,**
- **odbor mobilizačního plánování GŠ,**
- **inspektor Armády České republiky,**
 - řídí oblast problematiky bezpečnosti a ochrany zdraví v AČR,
 - řídí kontrolní činnost oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví,

- sleduje úroveň bezpečnosti výcviku a navrhuje opatření k jejímu zlepšení,
 - zpracovává programy bezpečnosti výcviku a letů,
 - provádí objektivní šetření leteckých nehod, závažných a mimořádných událostí,
 - řídí **Středisko bezpečnosti výcviku a letů (PPÚZ)**.
- **Hlavní finanční úřad** včetně podřízených **vojenských finančních úřadů**, který je orgánem pro zajištění výkonu státní správy v oblastech rozpočtování a financování, účetnictví a výkaznictví, realizace platové politiky, finančně právní problematiky a finanční kontroly, finančního zabezpečení zahraničních aktivit rezortu a informační podpory řízení finančního zabezpečení rezortu,
 - **Ústřední vojenská lékařská komise (PPÚZ)**,
 - **Úřad pro kontrolu odzbrojení (PPÚZ)**,
 - **Hlavní úřad pro obrannou standardizaci, katalogizaci a státní ověřování jakosti (PPÚZ)** s **odbohem strategie státního ověřování jakosti**, který ve vztahu k mimorezortním subjektům je úřadem státního ověřování jakosti ČR jako správní úřad.

U ostatních součástí MO, GŠ AČR, jednotlivých operačních velitelství nejsou vytvořeny žádné stálé orgány kontroly, které by se větší či menší měrou podílely na kontrole ekonomické činnosti.

2.2 Nestálé kontrolní orgány

Nestálé kontrolní orgány stanovuje velitel, náčelník na jednotlivé druhy kontrol. Může to být např. komise pro revizi hospodaření s materiálem, komise pro inventarizaci majetku, atd. Do této části patří také komplexní kontroly.

2.3 Kontrola jako součást řídicí práce

Nedílnou součástí péče o svěřený majetek a nakládání s ním na všech stupních je kontrolní činnost jako součást řídicí práce. Cílem kontrol je zjištění skutečného stavu majetku, hospodaření s ním, a jeho porovnání s požadovaným stavem.

Velitelské orgány:

Kontrolu v rámci svých funkčních povinností organizují a provádějí velitelé všech stupňů, svazů, svazků a ostatních součástí, dle schválených organizačních řádů. Kontrolu majetku na stupni jednotka, útvar organizuje velitel v souladu s předpisem Vševojsk-1-1, Povinnosti funkcionářů útvarů a jednotek.

Z uvedeného vyplývá, že kontrolní činnosti zaměřené do ekonomické oblasti je na všech stupních velení a řízení věnována určitá pozornost. Kontrola je však zaměřena pouze na dílčí oblasti, není stálá, není komplexní a jednotná. Od operačního stupně až po útvar (nákladové středisko) není stálý kontrolní orgán, který by řešil oblast ekonomické kontroly a hospodaření s majetkem.

Kontrolní mechanismy v rezortu obrany neodpovídají současným pohledům na moderní řízení a správu organizace, neodpovídají ani zákonu č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů a ani zákonu č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, účinných od 1. 1. 2001.

Předpis Všeob-P-35 hovoří o druhu kontroly revize hospodaření s materiálem, ale orgány provádějící tyto revize byly zrušeny, tudíž se od roku 1996 tyto revize neprovádějí.

3. Inspekce ministra obrany jako nejvyšší orgán vnitřní kontroly MO

Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, s účinností od 1. prosince 1999 nově upravil postavení a působnost **Inspekce ministra obrany**. V ustanovení § 7 odst. 5 uvedeného zákona je uvedeno:

„Kontrolu armády provádí Inspekce ministra obrany, která je nejvyšším vnitřním kontrolním orgánem ministerstva a je přímo podřízena ministroví. Za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy je oprávněna seznamovat se s utajovanými skutečnostmi, jakož i s osobními údaji, které jsou předmětem ochrany osobnosti. Při své činnosti spolupracuje s kontrolními orgány vnější kontroly.“

K realizaci uvedeného zákonného ustanovení byl vydán RMO č. 20/2000 „Inspekce ministra obrany“ ze dne 18. 5. 2000. Tento rozkaz nabyl účinnosti dnem 1. července 2000 s výjimkou ustanovení čl. 5 až 8, které nabývají účinnosti až dnem nabytí účinnosti prvního doplňku k předpisu Kontrolní činnost v působnosti ministerstva obrany - Všeob-P-35, nejpozději však dnem 1. ledna 2001. Návrh prvního doplňku k předpisu Všeob-P-35 byl vrchní ředitel IMO povinen předložit ministru obrany do 1. září 2000.

3.1 Působnost Inspekce ministra obrany

Inspekce ministra obrany v okruhu působnosti ministerstva obrany:

- ❑ vykonává z pověření ministra obrany kontrolu v rozsahu a způsobem, které stanovují právní předpisy, např. zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ uskutečňuje ve sféře vnitřní kontroly všechny druhy kontrol ve všech oblastech s výjimkou těch, které svěřuje zákon jiným subjektům, např. zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění zákona č. 118/1995 Sb.,
- ❑ vyřizuje nebo zajišťuje vyřízení petic ve smyslu ustanovení § 7 zákona č. 85/1990 Sb., o právu petičním,
- ❑ spolupracuje ve své činnosti s kontrolními orgány vnější kontroly, zejména s Nejvyšším kontrolním úřadem, jakož i s orgány činnými v trestním řízení,
- ❑ koordinuje vytváření systému vnitřní kontroly, zabezpečuje jeho metodické řízení, vykonává dohled nad jeho jednotným výkonem, jakož i nad kontrolními zjištěními jiných kontrolních orgánů.

Působnost Inspekce ministra obrany stanoví čl. 3 RMO č. 20/2000 „Inspekce ministra obrany“. Z ustanovení čl. 3 písm. e) uvedeného RMO vyplývá, že IMO mj.:

- ❑ koordinuje vytváření systému vnitřní kontroly,
- ❑ zabezpečuje jeho metodické řízení,
- ❑ vykonává dohled nad jeho jednotným výkonem,
- ❑ vykonává dohled nad kontrolními zjištěními jiných kontrolních orgánů.

Postavení Inspekce ministra obrany jako nejvyššího a nezávislého orgánu v okruhu působnosti ministerstva obrany je zvýrazněno i organizační strukturou a systemizací funkcí, která zahrnuje vytvoření zvláštních funkcí pro IMO. V čele každého inspektorátu stojí hlavní inspektor na úrovni ředitele odboru ministerstva, jednotlivá oddělení vedou vedoucí inspektoři a funkce inspektorů MO nahradily dřívější označení vedoucí starší důstojníci-specialisté. Z organizačního hlediska je IMO členěna na:

- ☐ 1. inspektorát,
- ☐ 2. inspektorát,
 - inspektorát speciálních služeb IMO,
 - oddělení vnitřní kontroly IMO.

3.2 Pravomoc Inspekce ministra obrany

Inspekce ministra obrany je oprávněna:

- ☐ vyžadovat stanovení a realizaci opatření k nápravě zjištěných nedostatků a odstranění jejich příčin, jakož i vyžadovat informace o stanovení těchto opatření a jejich splnění,
- ☐ seznamovat se s utajovanými skutečnostmi, jakož i osobními údaji, které jsou předmětem ochrany osobnosti, a to za podmínky, které stanovují zvláštní zákony.

Hrozí-li nebezpečí z prodlení je vrchní ředitel Inspekce ministra obrany dále oprávněn v závažných případech:

- ☐ pozastavit účinnost rozkazu (nařízení, opatření, směrnic apod.), pokud je v hrubém rozporu s právními předpisy,
- ☐ pozastavit účinnost rozkazu (nařízení, opatření, směrnic apod.), který má nebo by měl za následek značnou škodu na majetku státu.

Hrozí-li nebezpečí z prodlení, je vedoucí kontrolního úkolu Inspekce ministra obrany v rozsahu nezbytně nutném kdykoli v průběhu kontroly oprávněn uložit kontrolovaným osobám stanovit a učinit okamžitá opatření v okruhu jejich pravomoci k obnovení či zachování právního stavu (něco vykonat, něčeho se zdržet nebo něco strpět).

Inspekce ministra obrany je oprávněna požádat Vojenskou policii, v mezích zákonného zmocnění, aby zajistila věci (např. listinnou dokumentaci), které jsou potřebné k provedení důkazů (např. zapečetěním skladů a prostor, ve kterých se doklady a materiál nacházejí).

3.3 Postavení a úkoly Inspekce ministra obrany

Z ustanovení čl. 3 písm. e) RMO č.20/2000 vyplývají tyto hlavní úkoly:

a) koordinace vytváření systému vnitřní kontroly

Část úkolu již IMO splnila vytvořením tlaku na vznik dalších kontrolních orgánů rezortu. V další fázi půjde o to, vytvořit ze všech kontrolních orgánů systém. Tím je rozuměn soubor vazeb mezi jednotlivými kontrolními orgány za účelem vhodného toku informací o počtu a zaměření kontrolních akcí, zjištěných nedostatků, příčinách nedostatků a provedených

opatření k nápravě, jakož i následné využití těchto informací k posílení účinnosti kontrolní činnosti rezortu. Úkolem IMO by mělo být:

- *upravit způsob toku informací*, tj. stanovit, které informace a kdy budou ostatní kontrolní orgány rezortu Inspekci ministra obrany poskytovat;
- *vyhodnocovat získané informace* k získání poznatků o vzniklých nedostatcích, jejich příčinách a trendech vývoje;
- *informovat ministra obrany o vývojových trendech* se současným předložením návrhů vhodných opatření k nápravě nepříznivého stavu a preventivnímu působení;
- *cestou příslušných nadřízených funkcionářů MO ovlivňovat obsahovou náplň dalších kontrolních akcí* ostatních kontrolních orgánů rezortu.

b) *metodické řízení systému vnitřní kontroly*

Metodické řízení plní IMO částečně přípravou *aktualizace základního kontrolního předpisu rezortu*, tj. předpisu Všeob-P-35, Kontrolní činnost v působnosti ministerstva obrany. Tím ujednává základní kontrolní postupy. Kromě včasné aktualizace tohoto předpisu podle provedených legislativních změn se k plnění tohoto úkolu nabízejí další možné formy metodického působení:

- *pravidelná pracovní jednání* vrchního ředitele IMO (příp. dalších vedoucích pracovníků) s vedoucími pracovníky ostatních kontrolních orgánů za účelem předání (zevšeobecnění) zkušeností a poznatků, rozebrání zjištěných nedostatků apod.;
- *další vzdělávání pracovníků ostatních kontrolních orgánů* rezortu (doporučení vhodných kurzů k dalšímu vzdělávání kontrolních pracovníků, kurzy pro kontrolní pracovníky u vojenských škol, vlastní školicí akce IMO);

c) *výkon dohledu nad jednotným výkonem vnitřní kontroly a výkon dohledu nad kontrolními zjištěními jiných kontrolních orgánů rezortu*. K plnění dohledové funkce je možno použít zejména následující postupy:

- *kontrolní akce IMO* obsahově zaměřené na kontrolní činnost ostatních kontrolních orgánů rezortu;
- *řešení stížností* pracovníků rezortu, příp. jiných občanů, na nesprávné kontrolní postupy ostatních kontrolních orgánů rezortu;
- *provedení nové kontrolní akce Inspekci ministra obrany* na základě rozhodnutí ministra obrany v případě, kdy kontrolní akce některého z ostatních kontrolních orgánů rezortu byla provedena nesprávnými postupy, příp. kontrolní zjištění obsahují zjevné nesprávnosti;
- *posouzení kontrolního protokolu* jiného kontrolního orgánu rezortu MO Inspekci ministra obrany v případě, že faktická a reálná skutková zjištění jsou zjevně nesprávně hodnocena (z podnětu ministra obrany nebo funkcionáře MO nadřízeného kontrolnímu orgánu).

Uvedené činnosti je nutné vykonávat vůči specializovaným kontrolním orgánům rezortu, v některých případech však též vůči organizačním celkům MO, příp. PPÚZ, v nichž kontrolní činnost představuje pouze část stanovené působnosti.

V jednotlivých oblastech systému kontroly, podle postavení objektů kontroly, vystupuje Inspekce ministra obrany v konkrétních kontrolních případech jako:

- orgán vnitřní kontroly dle předpisu Všeob-P-35, Kontrolní činnost v působnosti MO,

- ❑ vykonavatel všech druhů kontrol v rezortu obrany ve všech oblastech s výjimkou těch, které svěřuje zákon jiným subjektům, např. zákon č. 153/1994 Sb., o zpravodajských službách České republiky, ve znění zákona č. 118/1995 Sb., zákon č. 124/1992 Sb., o Vojenské policii, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ orgán státní kontroly dle zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, ve znění pozdějších předpisů,
- ❑ je oprávněna z pověření ministra obrany vykonávat státní kontrolu dle výše uvedeného zákona u všech příspěvkových organizací a státních podniků, jejichž zřizovatelem či zakladatelem je rezort obrany – příslušnost k tomuto druhu kontroly má ministerstvo obrany podle ustanovení § 2 písm. b) zákona č. 552/1991 Sb.,
- ❑ orgán finanční (ekonomické) kontroly dle zákonů 218/2000 Sb., 219/2000 Sb., 199/1994 Sb., a především dle dlouhodobě připravovaného (a těžce se rodícího) samostatného zákona o finanční kontrole.

4. ZÁVĚR

Nový ministr obrany spolu s nejvyšším rezortním managementem v současné době intenzivně a důsledně analyzuje četné problémy v ekonomickém systému rezortu obrany.

Po provedení systémových a organizačních změn ve všech rozhodujících oblastech rezortu obrany, které byly ale především kvantitativního – extenzivního charakteru, se rezort dostal do situace, která si vyžaduje především kvalitativní přeměnu mnoha zavedených, ale ne vždy dostatečně funkčních, procesů a systémů. Tato potřeba je vyvolaná jak zvenčí (společenská potřeba a objednávka, alianční úkoly), tak i zevnitř rezortu.

Důraz na kvalitní řízení a velení, kvalitu plánování a rozpočtování, ekonomického řízení a kontroly bude nutné reálně naplnit. Na poli kontroly zcela určitě sehraje podstatně větší a významnější roli Inspekce ministra obrany a k 1. 10. 2001 nově zřízený odbor interního auditu.

Cílem probíhajících změn ekonomického systému je zejména výrazně zefektivnit systém plánování zdrojů, zkvalitnit akvizitní systém, tj. navést optimální systém pro nákup majetku a služeb, zefektivnit a zprůhlednit rozpočtový systém a hospodaření s finančními prostředky (účinné řízení finančních toků, důsledná evidence a řízení nákladů).

Postupná kvalitativní změna ekonomického systému rezortu obrany má odebrat rozhodovací pravomoc článkům distribučního servisního zabezpečení jednotlivých činností a přesunout co největší díl pravomoci a odpovědnosti za komplexní zajištění činnosti především na velitele. Má být koncipována na základě komplexní odpovědnosti velitele za celkové zplánování svých potřeb ve vazbě na zadané a verifikované úkoly, za hospodaření (ekonomičnost provozu) s přidělenými rozpočtovými prostředky a materiálem.

Nově koncipovaný ekonomický systém a způsob ekonomického řízení má veliteli umožnit reálné zplánování potřeb, nákladů, ve střednědobém horizontu, z kalkulovali rozpočtových výdajů na běžný rozpočtový rok podle jasných pravidel a užívání potřebných zdrojů podle stanovených kritérií.

Zprostředkovaně je možno efektivnost činnosti posuzovat mírou nárůstu úrovně obrany-schopnosti státu, mírou schopnosti eliminovat rizika ohrožení státu. Měřitkem pro hodnocení bezprostředních výstupů je kvalita splnění stanovených úkolů a rozsah a dosažená úroveň výcviku.

Legislativní rámec v ekonomické oblasti byl výrazně ovlivněn přijetím dvou zásadních zákonů, a to zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů a zákona č. 219/2000 Sb., o majetku České republiky a jejím vystupování v právních vztazích, účinných od 1. ledna 2001. Zásadním mezníkem v oblasti ekonomické kontroly a systému finanční kontroly v nejširším slova smyslu však je zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), který byl schválen v srpnu 2001. Zákon vymezuje právní rámec pro ustavení uceleného systému finanční kontroly, stanovuje její předmět, hlavní cíle, zásady a ukládá vedoucímu orgánu veřejné správy (ministrowi) zajistit zavedení systému finanční kontroly podle tohoto zákona do 6 měsíců od nabytí jeho účinnosti.

Zavedení systému finanční kontroly v rámci rezortu obrany znamená vytvořit systém finanční kontroly jako nedílné součásti systému finančního řízení, který zabezpečuje hospodaření s veřejnými prostředky (veřejné finance, věci, majetková práva a jiné majetkové hodnoty patřící státu).

Takto pojatou finanční kontrolu tvoří:

- ☐ Veřejnosprávní kontrola.
- ☐ Finanční kontrola podle mezinárodních smluv.
- ☐ Vnitřní kontrolní systém, který se člení na řídicí kontrolu a interní audit.

Nejaktuálnější informace o představách vrcholných představitelů rezortu obrany na realizaci zákona o finanční kontrole (k datu zpracování tohoto materiálu) lze získat pouze z Prozatímního organizačního řádu MO čj. V10070/12/2001-1203/3, který schválil ministr obrany ČR dne 27. srpna 2001, a Prozatímního organizačního řádu ekonomické sekce MO čj. 51/4-45/2001-FS schváleného vrchním ředitelem finanční sekce MO dne 31. srpna 2001.

Ačkoliv výše uvedenými dokumenty jsou dnem 1. 10. 2001 zřízeny odbor interního auditu MO a odbor finanční kontroly ES MO je zřejmé, že v působnosti žádného z organizačních prvků MO není stanovena přímá gesce za realizaci zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ani plná realizace stále platného zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole.

Naplnění jednotlivých ustanovení jmenovaných zákonů o kontrole, stanovení působnosti a zodpovědnosti organizačních celků MO bude jistě předmětem dalších jednání představitelů rezortu obrany.